

Največji slovenski dnevnik
- v Zedinjenih državah -
Velja za vse leto ... \$3.50
Za pol leta \$2.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian daily
- in the United States:
Issued every day except Sundays
and Legal Holidays.
50,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second-Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 13. — ŠTEV. 13.

NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 16, 1918. — SREDA, 16. JANUARJA, 1918.

VOLUME XXVI. — LETNIK XXVI.

Iz Rusije.

BOLJŠEVICI NABIRAJO PROSTOVOLJNO ARMA-DO. — NASPROTNIKI BOLJŠEVIKOV HOČEJO PE-TROGRAJSKO GARNIZIJO NASCUVATI PROTIV BOLJŠEVIKOM. — PO ULICAH NAMERAVAJO PRI-REDITI DEMONSTRACIJE. — FRANCIJA POMA-GA UKRAJINCEM. — POMOČ POLJSKIM ŽIDOM.

True translation filed with the postmaster at New York, N. Y. on Jan. 16, 1918, as required by the Act of October 6, 1917.

London, 15. januarja. — Kakor pravi neko petrograjsko poročilo na "Daily News", nabirajo boljševiki prostovoljno armado, kar pa uporabljajo protiboljševiki za podlago, da bi naščuvali petrograjsko garnizijo proti Leninovi vladi.

Pripravljujo se tudi, da bi priredili v prilog narodni skupščini demonstracije po ulicah. Ako se jih to posreči, nadaljuje poročilo, bo sledila anarhija in Nemci si ne bi mogli želeli nič boljšega.

Narodna skupščina bo v petek pričela svoja zasedanja. Znamenja kažejo na to, da bo imela večino proti boljševikom, katere bo poskušala nadomestiti z drugo vlado.

Taka vlada, kakor pravi poročevalce na "Daily News" bi bila kot nasprotnica Nemčije mnogo manj nevarna kot sedanja.

Poročevalce zagovarja zunanjega ministra Trockija in obžaluje, da se zavezniki niso pridružili mirovnim pogojanjim v Brest-Litovsku. Pravi tudi, da je bila prva dejanska pomoč, ki je bila dana Trockiju, poslanica predsednika Wilsona in jo nazivlja "prvo izjavo o približnem razumevanju položaja."

Poročevalce iz Odese na list "Times" piše v petek, da je Francija posodila Ukrajini dva milijona dolarjev v zlatu. Francoska zakladnica je tudi tiskala veliko množino ukrajinskega papirnatega denarja.

Predsednik ukrajinskega tajništva general Vincen-ko je v dolgem poročilu na Rado izjavil, da se Francija, Združene države, Angleška, Belgija in Rumunija zelo za-nimajo v organizaciji ukrajinske republike ter pristavlja:

— Kot previdev narod še odlašajo popolno priznanje republike; ko pa bodo smatrali za primerno, bodo nam ponudili svojo roko, katero bmo sprejeli, ako bomo smatrali za potrebno. —

"Timesov" poročevalce pravi, da je rumunsko mne-nje Rusiji zelo nasprotno. Rumunec čutijo, da jih je Rusija trikrat prevarila: najprej jih je prevaril carizem, v drugič provizorična vlada in zdaj, med vsemi najhujše, — boljše-vska vlada.

Haag, 15. januarja. — Židovska časnarska pisarna je izvedela iz Berlinja, da sta se poljska ministra finance in javnih zadev posvetovala z židovskimi voditelji in členi občinskega sveta glede ureditve židovskega vprašanja v Rusiji.

Zidje so povedali ministrom, da mora biti kaj več kot pa samo izjava, ki bi obljubljala svobodo in pravico. Zah-tevali so, da je neobhodno potrebno, da se nekateri postave, ki zadenejo žide, opuste, ker je revolucija prevzela tu-di ruske žide.

Izgnanstvo židov iz vasi mora prenehati. Židovski od-delki na trgih se morajo odstraniti; ravno tako naj se v bolnišnicah odpravi dvojna plača, ki se zahteva od Židov.

Ministra sta odgovorila, da je želeti, da bi se Židi iz-selili iz Poljske in sta vprašala voditelje, ako bi hoteli so-delovati pri tem načrtu.

Slov. društvo v New Yorku. Pevskim dr. v New Yorku.

V soboto, 19. januarja, ob 3. uri popoldne pride v New York srbska misija in je potrebno, da je dobrojno sprejmemo vsi Slovani zlasti pa še, kar nas je Jugoslovan. Češka, poljska, ruska, slova-ska, litvinska, srbska in hrvatska društva bodo pri sprejemu po večini korporativno zastopana, ne-katera celo z društvenimi zastavami. Tudi Slovenci kot del jugoslo-vanskega naroda naj bi ne majkali in naj bi bili pri sprejemu často zastopani. Člani posameznih dru-stev naj bi se v soboto popoldne zbrali o pol treh, poi ure pred pri-hodom misije, pred mestno hišo, kjer se bodo razvrstili v društva. Vstop na trg pred mestno hišo, kjer bo četvorni špalir vojašta mornarice, policije in slovenskih Sokolov, bo dovoljen le proti vstop-nicam, katere morete dobiti pri ro-jakih: Ign. Hadé, 82 Cortlandt St. New York; pri Franku Primožiču 1181 Trenton Ave., Bronx, N. Y. in pri Franku Giovannelli, 858 Anthony Ave., Ridgewood, L. I.

Poslušite se vstopnice in pridite v obilnem številu. Ali bomo Slovenci ob tej priliki pokazali, da smo sploh še smodni in kako skupno narodno delo?

Na svidenje!

H-6

Kako je v Nemčiji.

AMERIKANEC EDGAR MOORE, AMERIŠKI TRGO-VEC V BRUSLJU SE JE MUDIL V AACHENU KOT SPION SOVRAŽNIKOV NEMČIJE. — OBSOJEN JE BIL NA SMRT. — VIDEL JE KOPATI SVOJ LASTNI GROB. — RAZMERE V NEMČIJI.

True translation filed with the postmaster at New York, N. Y. on Jan. 16, 1918, as required by the Act of October 6, 1917.

Edgar Moore ve, kaj je smrtna groza.

V Bruegge, ko so Nemci potiskali Belgijke pred se-boj, ga je hotel nek pobesneli belgijski častnik ustreliti, ker ni hotel bežati, a dotedeni častnik je padel mrtev na tla, se predno je izprožil revolver.

V Loewen in Huy se je boril v vrstah garde bruselj-skih civilistov, dasiravno je vedel za nemško povelje, da je smatral civilne garduine za špione, če bi jih vjeli.

Krog njega je padal mož za možem, ko so se te čete umikale proti Antverpu.

Pri oblganju tega mesta se je boril s svojimi tovari-si, dokler niso obrnili Nemci svojih velikih topov na postojanke Belgijci in dokler ni cela belgijska posadka izgubi-va vse artilerije in drugo orožje ter ji ni preostajalo ni-česar, s čemur bi se bilo mogoče boriti.

Vse to pa se niti malo ne more primerjati z nemškim zverinskim zasljanjem, ko so ga v Aachenu v decembetu leta 1916 prijeli kot ogleduba in ko je videl kopati grob zase.

Moore se mudil sedaj pri svojih prijateljih v New Yorku, nahaja-jo se na poti v Washington.

Ko je izbruhnila vojna, je bil v Bruslju, kjer je živel dvajset let kot trgovec s kavo. Tekom dolge vrste let je bil član civilne straže, ter je organizacije meščanov slične sedanjim ameriškim home guards.

Kljub objavi Nemecu, da teh civilnih straž na bodo smatrali za vojne jetnike, temveč, da jih bo-ko takoj vstrelili, kakor hitro jih bodo zajeli, so vendar vsi meščani vzeli v roko orožje, da poma-gajo belgijski armadi; žnjimi je bil tudi Moore.

Ko pa se je bližal padec An-twerpna so ukazali civilni gardi, naj beži in Moore se je vsled tega napotil v Rotterdam, odkoder je hotel oditi v New York.

— Nisem bil v New Yorku dvaj-set let — je izjavil, ko je pripo-vedoval svoje doživljaje — stvari so se zelo izpremenile.

V Belgiji mi je ostalo vse razen oblek, v katerih sva tičela jaz in moja žena. V žepu nisem imel niti vinarja in trda nama je predla. Tedaj pa je prišel k meni nek po-slance vlaže ter mi stavljal pred-log. Bilo je to seveda rizkantno, a hotel sem nekaj napraviti Nemcem in stvar je tudi nesla de-nar.

Vsled tega se ponudbo sprejel. Predlog, ki so mu ga stavili, je bil, naj javno odide v Nemčijo skozi Nizozemsko pod kako vrjetno pretvzo, da se nastani v Aa-chenu ter prične špijonirati.

Mesto Aachen se nahaja v bli-žini zapadne fronte. Izbrali so ga za, ker se nahaja v bližini tega mesta glavni stan nemške armade in ker je to mesto eno izmed ve-likih križišč za gibanja nemških armad.

Moorova žena je bilabolehna ter tudi ni imela nobene simpatije do Nemčije po vsem, kar je videla v Belgiji in po izgubah, ki jih je pretrpela. Vsled tega je tudi ona sama rešila problem odhoda v Nemčijo.

Oba sta hotela obiskati njenostro v Maastricht, na Nizozemskem in tam naj bi uporabila nje-no bolezni kot pretvezo za dohod v Nemčijo.

Mesto Aachen je znano radi svojih blatnih kopeli in v Maastrichtu je bilo težko dobiti nizozemskega zdravnika, ki bi predpisal potrebo no-zdravljenja.

Tako sta se napotila v novemburu leta 1916 na Nizozemsko na krovu parnika "Noordam". Od 19. no-vembra naprej pa do božičnega dne sta moralia čakati, predno sta dobili potne liste, nakar sta lahko stopila na nemška tla. Ni jih bilo dosti, ki so zamogli ugodno odgo-voriti na težka vprašanja Nemcev, a bolezen Mrs. Moore je bila res-nična in raditega sta bila tudi s-pesna.

Dospela sta v Aachen na božični večer. Nadaljevanje na 2. strani.

Avstrija želi mir s Srbijo.

Avstrija je ponudila Srbiji Bosno in Hercegovino ter dohod do morja. — Srbija mora samo prositi za mir. — Srbi so ponudno zavrnili

True translation filed with the postmaster at New York, N. Y. on Jan. 16, 1918, as required by the Act of October 6, 1917.

London, Anglija, 15. januarja Reuterjev poročevalce v srbskem glavnem stanicu poroča, da Bolgari zastonji poskušajo, da bi se pričeli bratiti s Srbi. Nemci posilijo v srbske vrste pozive, s katerimi ho-čajo Srbe odtujiti od zaveznikov.

Poročevalce pravi, da je izveden iz zanesljive strani, da je Avstre-Ogrska pred kratkim po nevratalnem potu ponudila Srbiji Bosno in Hercegovino z izhodom na morje, ako preneha z bojevanjem in podpiše mir.

Profesor na vsečilšču v Belgradu, dr. Marković, ki zdaj izdaja list "La Serbie" v Ženevi, piše da je avstrijska vlada pred kratkim poskušala pridobiti Srbijo za separaten mir s centralnimi državami. V pogojih, kateri je stavlja Avstrija, je bil zapovedan tudi odstop Bosne in Hercegovine Srbi-ji ter izhod na morje.

"Grof Černin", pravi dr. Mar-kočić, "je skupno z grofom Berch-toldom, ki je privatni svetovalec mladega cesarja, postal v Švicari-enega svojega zaupnika časnikarja Ženeka Stepaneka z namenom, da bi prišel v dotiko s Srbi, katerim na bi predlagal, da se pobotažo: Avstrijo. Stepanek, ki je bil pred vogno v posebni misiji v Srbiji in ki mora govoriti s Srbi, je pokazal lastnorodeno pismo grofa Berehtolda.

Grof Černin je obvestil Srbe, da je Avstrija pripravljena popraviti vse krivice, katere jim je storila la bo odstopila Srbiji Bosno in Hercegovino, jim bo dala dohod do morja, da ne bo nasprotovali veze med Srbijo in Črnomorom in da ne bo podpirala bolgarskih za-tev, ker Bolgarska ni vezana Avstrijo z nikako posebno pogodbo.

Grof Černin je obvestil Srbe, da je Avstrija od Srbije zahtevala samo eno — da prosi za mir.

Zanka je bila preveč očividna" pravi dr. Marković, "in Stepanekova ponudba je prejela od Srbov odgovor, kakoršnega je zaslužila."

Rojaki naročajo se na "Glas Naroda" načrtovali slovenski dnevnik v Združenih državah.

Konferenca v Berlinu.

IZ BERLINA SE PRICAČUJEJO ZELO VAŽNI DOGORKI. — MILITARISTIČNA STRANKA POSKUŠA DOBITI NADVLADO. STALIŠČE KANCERLA HERTLINGA JE OMAJANO. — CE-SAR SE POSVETUJE S VOJNIM VODITELJIM. — V BERLINU SO SE SESTALI PRESTOLONASLEDNIK IN ARMADNI PO-VELJNKI. — KUEHLMANN BO MORAL ITI. — MIROVNA STRANKA JE PREMAGANA IN ANEKSIJSKE IDEJE SE JAV-NO NAGLAŠAO.

True translation filed with the post master at New York, N. Y. on Jan. 16, 1918, as required by the Act of October 6, 1917.

Amsterdam, 15. januarja. — Neodvisni socialisti in domovinska stranka sta v vojni.

Socialisti, ki nasprotujejo programu domovinske stranke aneksije in teritorialnega razširjenja, so razbili dve zborovanji domovinske stranke, kateri je sklical admiral Tirpitz v prilog pangermanizma.

"Koelnische Volkszeitung" pričoveduje, kako so ne-odvisni socialisti v Mannheimu prepričali se domovinske stranke. Ko je na seji, na kateri je bilo navzočih do 3 ti-soč oseb, trajal vršič nekaj ur, je policija med kričanjem socialistov razgnala poslušalce.

Haag, Nizozemsko, 15. januarja. — Sodeč po zadnjih poročilih iz Berlinja se more z vse gotovstvo reči, da prihaja politična kriza v Nemčiji do vrhuna. Berlin Tageblatt pravi, da je kanceler Hertling bolan in prerkovan za bližajo bodočnost važne izpreambe. Kakor se je videlo v zadnjem kancelerski krizi, bo Hertlingova bolezni služila za njegovo resignacijo.

Kanceler Hertling, se je zadnjih poročilih iz Brest-Litovske, v Berlin je tudi prišel grof Bernstorff. List izjavlja, da je prime Buolov tudi v Berlinu ter je "zelo zaposten v političnih zadevah". Nemški poslanik na Nizozemskem Rosen je tudi v glavnem mestu.

Amsterdam, Nizozemsko, 15. januarja. — Neko berlinsko poročilo pravi, da je grof Hertling svoj namenovan gorov za sredo v državnem zboru za nekaj dni odigrl.

Nemški poslanik na Nizozemskem in Dansku sta nepričakovano prišli v Berlin.

London, Anglija, 15. januarja. — Neka brzozavka iz Berlinia naznana, da se v Nemčiji zoper kažejo notranje komplikacije. Vse kaže na militaristično diktatorstvo.

Socialistično glasilo "Vorwaerts" gre tako daleč, da izjavlja, da vse kaže, da se bo rešilo tako, da bo zunanji minister dr. Kuehlmann prisiljen odstupiti, ker je razobil militariste s tem, da je bil radovoljno sprejel državnozborsko mirovno formulo brez aneksij in vojne odskodnine.

Pred desetimi dnevi je prišlo v London poročilo, da so v tiru intrige, da bi Hertlinga prisili, da odstopi vsele slabega zdravja, da bi s tem očistil pot za načrte prestolonaslednika in militaristov, ki želijo, da bi prime Buolov zoper prišel na kancelerske sedež.

Konferenca visokih oseb, ki že nekaj dni zborujejo v Berlinu, kaže na nenavaden situaciju in da se poskuša priti do sporazuma glede vojnih ciljev. Tega posvetovanja se vdeležejo cesar, prestolonaslednik, feldmaršal Hindenburg, general Ludendorff in kanceler Hertling.

"Vorwaerts" pravi, da ima militaristična stranka vso oblast in da je treba rešiti samo

"GLAS NARODA"

(Slovenian Daily)

Owned and published by the
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(a corporation.)

FRANK SAKSER, President.

LOUIS BENEDIK, Treasurer.

Place of Business of the corporation and addresses of above officers:
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.Za celo leto velja list za Ameriko Za celo leto za mesto New York \$5.00
in Canada \$3.50 Za pol leta za mesto New York... 3.00
Za pol leta 2.00 Za četrt leta za mesto New York 1.50
Za četrt leta 1.00 Za inozemstvo za celo leto..... 6.00

"GLAS NARODA" izhaja vsak dan in izvzemski nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA"

("Voice of the People")

Issued every day except Sundays and Holidays

Subscription yearly \$3.50.

Advertisement on agreement.

Dopis brez podpisu in osebnosti se ne priobčujejo.

Denar naj se blagovale pošiljati po — Money Order.

Pri spremembu kraja narodnikov prosimo, da se nam tudi prekaje bivalisce naznani, da hitreje najdemo nastavnika.

Dopisom in pošiljatvam naredite ta naslov:

"GLAS NARODA"

New York City.

Telefon: 2876 Cortlandt.

Naša gibanja.

000

True translation filed with the post master at New York, N. Y. on Jan. 16, 1918, as required by the Act of October 6, 1917.

Z izbruhom sedanja svetovne vojne so prišla na površje tudi vprašanja, ki se neposredno ticejo našega slovenskega naroda v ožjem ter jugoslovanskega naroda v širšem smislu.

Pravijo, da je bilo ravno jugoslovansko vprašanje, v prvi vrsti seveda srbsko, glavni povod za izbruh sedanja velike vojne.

Dejanski pa je stvar seveda dragačna, kajti sedanjem vojno vojujejo na eni strani v namenu, da se izvedejo in v dejstvu v senemška imperialistična stremljenja, dokim se zavzema nasprotna stranka, obsegajoča narode demokratičnega mišljenja, za vdejstvovanje demokratičnih principov in idealov.

V tem pogledu je jasno, na kateri strani morajo stati naše simpatije in sicer brez vsakega ozira na tradicije, družinske in plemenske vezi, ki nas še vedno družijo s sorojaki onstran morja.

Vsprečo tega položaja so se pojavila civilna gibanja, kajih namen je, vresničenje naših najlepših idealov glede bodočega življena jugoslovanskega rodu.

Tako po izbruhu vojne se je zbral v Londonu precej odličnih narodnih delavcev iz Slovenske in Hrvaške ter so vstanovili takozvani Jugoslovanski Odbor, kogega namen in cilj sta bila, da se vlade zaveznikov neprestano informira glede želja in aspiracij jugoslovanskih narodov ter jim obenem stavljajo neprestano pred oči hrepenenje naših narodov po svobodi in opoščenju izpod jarma Habsburžanov in izpod upliva nemške kulture.

Delovanje tega Jugoslovanskega odbora, dasiravno sprva mnogo obetačoče, se je izblinilo v nič, kajti možje, ki so predstavljali tudi odbor, niso bili ali v političnem smislu dosta spremni ali pa se ni hotelo njih zadovoljiti sprejeti tako kot se želi in upali, da bodo sprejeti.

S tem se pa tudi potrjujejo naše izjave takoj v pričetku vojne, da bodo glavne stroške sedanjih bojev nosili malo narodi in da slednji nimajo nobene pravice biti optimistični tako kot so bili.

Delovanje Jugoslovanskega odbora je bilo preveč — enostransko, premalo splošno in radi tega niso našli zastopniki tega odbora odmeva pri merodajnih zavezniških politikih kot bi ga lahko pričakovali.

Bila pa je še ena stvar in v tej zadavi je šla nezmožnost Jugoslovanskega odbora preko vseh meja.

To je bilo vprašanje Italije in njenih aspiracij glede slovenskih zemelja in hrvaškega ozemlja v Istri in Dalmaciji.

Sicer so javni zastopniki Jugoslovanskega odbora iz rečeno zametavali aspiracije Italije glede slovenskih krajev ter tudi skušali pojasniti zavezniškim narodom dejanski položaj in narodnostne meje, a vse njih delovanje je bilo brezuspešno, in zavezniški diplomati še danes v polni mieri zagovarjajo aspiracije Italije, ki pomenujo razkosanje in s tem tudi uničenje slovenskega naroda.

Drugačna pa je stvar z Republikanskim združenjem, ki je bilo vstanovljeno v Združenih državah in namenu, da se propagira med našimi rojaki idejo republikanske vladne oblike, ki je edina moderna in trenutno človeškemu razumu odgovarjajoča vladna oblika.

Vstanovitelji tega združenja so se v polni mieri zavedali težkoč, na katere bodo brez dvoma naleteli pri razširjevanju principov, ugotovljenih v znani Izjavi, obelodnjeni v Čikagi.

Vedeli so, da naš narod še vedno prisega na carske, cesarske in druge maleke in da bo neizmerno trnjeva pot, predno bodo naši ljudje prišli do pravega poznanja položaja, do zavrnjenja vseh bedastih tradicij in do sprejemanja programa kot je označen v čikaški Izjavi.

Odbor Slovenskega Republikanskega Združenja pa je šel kljub temu vstopljeno in smotreno na delo ter pričel z agitacijo, ki bo gotovo uspešna.

Lloyd George in predsednik Wilson sta zadala v svojih ugotovitvah vojnih ciljev smrtni udarec vsem imperialističnim stremljenjem in s tem tudi ciljem Jugoslovanskega odbora.

Oba sta izjavila, da imata tako majhen narod pravico določiti svojo bodočo usodo ter obliko vlade, pod katero hoče živeti.

S tem je uničena znana Krfska deklaracija, kjer je peticija ljudi brez dovoljenja narodov govorila v imenu narodov.

Besede Lloyd George in predsednika Wilsona pa niso omajale ciljev Slovenskega Republikanskega Združenja, temveč so jih le še podkrepile in ojačile.

000

Dopisi

000

Warren, Ohio.

Prosim malo prostora v priljubljenem listu "Glas Naroda", katerega čitam vsak dan. Včasih najdem kakšni zanimivi dopis, zato mislim, da se lahko poroča tudi iz naše naselbine.

Imamo vsakovrstne tovarne, ki obratujejo s polno paro. Zaslužek je preeč dober, ako je človek v svojem poslu izčeten. Navadni delavec pa ima isto plačeto kot posod drugod. Gospodje kapitalisti plačajo pač samo toliko, da človek živi in da ravno lakote ne more umreti. Na kako posebno udobnosti v veselje sploh ne smemo misliti.

Pričakujem, da me bo Stric Sam poklical pod zastavo; toda izgleda, kot da se zame ne briga. Bo skoraj najboljše, da bom še sam prostovoljno. Morebiti me zaradi mojega očesa ne bodo hoteli sprejeti, toda porabiti me bodo mogli za kaj drugega; mislim, da bi bil dober za kopanje strelnih jarkov. Rad bi služil Stricu Samu in pojmagal svobodni deželi.

Warren ima okoli 14 tisoč prebivalcev. Največ je Grkov in Rumencev; tudi Italjanov ne manjka. Slovencev je 7 družin in nekaj samev; vsi se med seboj dobro razumemo. Primanjkuje nam pa slovenskih etnik, zato pa jih

Kako je v Nemčiji.

000

(Nadaljevanje s 1. strani.)

— Bila sva edina potnika, ki sva stopila z nizozemsko vlakom. Nekoljubu je bilo vse polno nadzornikov — je rekel Moore. — Preiskali so način vso prtljago. Preiskali so najine papirje, zavojne ter izvršili na nama telesno preiskavo, nakar so našu zdrgnili z kemikalijami, v namenu, da bi pregledali, če imajo na telesu kakšno tajno pisavo.

Zato so našu poslali v Neubad hotel, ki je znan po celem svetu. Na razpolago ni bilo nobenega avtomobila in raditev načinu je prevedela staru in razbita kočja na doloceno mesto. Voznik je bil takšen star, da ni mogel niti dvigniti naše prtljage, katero je spravila na to mesto neka ženska in pričakovala neko močna dežela. Nikake cenzure pa niso mogli izvesti glede njegovega pogleda, in stvari, ki jih je videl je fotografiral v svojem spominu.

Starostne letnike, et, stevilke polkov, razrede rezervistov, artillerije, ki so jo privredli z ruski boji na fronte na zapadno fronto, koliko ranjencev je prihalo nazaj katero se je nahajal glavni stan, katero se hrani narod, kakšno je razpoloženje prebivalstva: vse to je nagromadil v svojem spominu, za slučaj, da se mu posreči priti iz Nemčije.

Na večer je zahajal v pivarni in koncertne dvorane ter v kinogledišča. Povsed je naše ohromele vojake in konvalente. Niti enega pa niti proti me nima skratilo vsega.

Nekoč je v neki pivarni videl vojaka, ki je bil slep ter je izgubil obe roki; vodila ga je mlada dežela.

Ob neki drugi prilikri je bil v tem prostoru nekega počasnega vojaka, ki mu je zaupno povedal, da vlada ne le pridriva, temveč naravnost izsiljuje divje zakone, dočim se vojaštvo zadrži, da se ohrani žarod na isti višini. Vojak mu je nadalje povedal, da so to zadevna deklleta poštena dežela, ne pa cestne vlačnje.

— Le ena stvar je — je izjavil, namreč ta, da nisem sišel smrečiških.

V kinoglediščih niso predstavljali nobenih komičnih slik in nihče se ni smejal.

Kadar pa so množice razpuščale gledali, je bilo v prvi vrsti čuti klopotanje ber gelj, ki so udarjali ob tlak.

V neki noči je prišel poziv.

Bila sta oba v Aachenu osem dni, ko ju je sredni noči prebudilo krčanje na vrata spalnice. Moore je odpril vrata ter videl stati v več dva dloveka.

— Oblecite se. Z vami hočeva goroviti — je rekel prvi.

Moore se je nahajro oklekel ter skrči sviči, naj se na razburja, nakar je odšel z obema možkima. Ko so stopili vse trije v avtomobil pred vrati hotela, se je prestrabil, kajti v celem Aachenu so bili le vojaški avtomobili. Ko so ga dovedli v policijski glavn

trično lučjo razsvetljeno sobo, kjer ga je prijazno pozdravil nek mlad nemški kapitan.

— Ta človek je bil naravnost čudo — je izjavil Moore. Govoril je izvrstno angleški in brez vsakega akcenta. Rekel je, da mu je žal motiti me, da pa hoče vedeti, zakaj se mudim v Aachenu. Rekel je tudi, da ne more vrjeti, da sem v mestu izključno radi zdravljenja moje žene ter izjavil, da domnevajo oblasti, da sem časnikarski poročeval iz Amerike.

Oddahnih sem se, kajti če so sumili, da sem le časnikarski poročeval, ni bilo to še tako nudno.

Kljub temu pa je sem odvrnil:

— Nisem poročeval ter se mudim tukaj izključno radi zdravljenja moje žene.

Castnik pa je odvrnil:

— Čudno se mi zdi, Mr. Moore, da prihajate semkaj prav iz Amerike, ko imate zlepeline in gorke kopeli v Virginiji?

Na to sem odvrnil:

— Moja žena je nenadno zbolela v Maastrichtu, kjer sva bila na obisku pri njeni sestri. — To mesto je bilo najbljže zdravilišče.

— No — je rekel — vem — Oprostite mi. — Zatem se je obrnil ter pozval iz druge sobe strežajo, s katerim je govoril po nemško.

— Pomakni to mizo proč od vrat, Hans.

Strežaj je odmaknil mizo v ozadje sobe, kjer se je nahajjal za stol.

— Pojdite sem, Mr. Moore, predno zapustite sobo — je rekel častnik ter potisnil na stran zeleni zastor. — Ker je bilo vse tako prijazno in dvorljivo, se nisem bal.

Stopila sva nato v napolrazvjetjeno sobo, v kateri je bil vlažen vzduh. Tla se bila pokrita z rdečo opoko. On je iztegnil roko ter prizgal plinovit svetlik.

Moje oko je zapazilo v enem kotu sobe neko stvar in videl sem človeka, ki je bil do pasu v neki luknji, izkopani v opoki. Sklanjal se je metodično semintja ter me tel zemljo na majhen kupec v so bo.

Pričazni in dvorljivi kapitan se je v tem trenutku naenkrat obrnil proti me s krutim bleskom v svojih očeh ter me sunil z veliko avtomatično pištole v želodec.

— Vi ste špión — je rekel s trdim glasom. — To je vaš grob, če ne pridez z resnico na dan.

Mogoče ni tako hudo mislil kot se je izrazil, a vseeno — ko sem videl moža, — ki je pazno kopjal v metal prst na mali kupcu sem vendar otrpnil od groze.

Reči moram, da sem parkrat požrl slino, zatem pa sem rekel:

— Motite se, gospod kapitan jaz sem le to, kar sem vam povedal.

— Ogleduh ste — je rekel on ter se globlje potisnil pištole v moj trebuhi in me obenem grdo pogledal. — Ogleduh ste in v onih groboste šli, če ne poveste čiste resnice.

Vedit, da sem se nahajjal večkrat v nevarnosti, a nobena se ne more primerjati s tem.

— Ne vem, kapitan — sem mu rekel, — kaj hočete od mene? — Jaz sem le navaden ameriški državljan.

Mislim sem, da ga bom mogel zadržati vsaj za nekaj časa, kajti takrat se še nismo nahajali v vojni in Nemčiji, a on je postajal vedno strožji.

— Ko bom naštel do treh in nebotre povedali resnico, bom izpovedal.

Kaj je to rekel, je pričel šteti, ne po angleški, temveč nemški.

Ali si morete misliti, kako kruto lahko zveni nemščina?

— Eins — je rekel — zwei.

To je trajalo le par sekund, a jaz sem v tem času mislil na miljon stvari. — Pričalo mi je slabo, in pot je stal v debelih kapijah na mojem čelu. Čutil sem, da bom omedil ter pri tem rekel samemu sebi:

— Če sedaj priznaš in poveš da si špijon, boš pričel v ono luknjo tako ali tako. — Kopal pa je vojak naprej, ne da bi se samo enkrat ozril na me. — Če pa vzdruži bo morda on mislil, da nisi krv ter te bo pustil.

Vsled tega sem zbral vse svoje moči ter se nisem vdal.

On pa ni nikdar rekel "drei".

Ko je tako naštel do dve, je naenkrat potisnil pištole nazaj za pas ter se pričel zoper zdravljeno.

— Vidim, da ste alright, Moore — je rekel. — Pa saj veste, da moramo biti zelo previdni.

S trdimi koraki je odšel kapitan nazaj v lepo razsvetljeno sobo in Moore je stopil za njim.

Iz slovenske zgodovine

ooo

Kar se tiče češke reformacije, prihaja gotovo v poštov visoko razvita kultura (praško vsečilišče) in državna samostojnost. Izhajajoč iz verskih nagibov, stopa husitstvo na gospodarsko polje, iz česar se rodi kot sinteza obeh narodni uspeh. Hus sam je pisal, da bolj ljubi dobrega Nemca nego slabega Čeha — to je verski moment.

"Dobri" Nelece in "slab" Čeh: pri tem gre za krščansko življenje. Nemeji so bili proti Husu in za papeža, odtod versko nasprotstvo. Na drugi strani so bila mesta na Češkem v nemških rokah, kar je bilo delo zadnjih Premislovec. Bogato meščanstvo je bilo tuje, malo rokodelcev je bil — Čeh.

Tuja posvetna in duhovska gospoda je imela ogromna bogastva, češki kmet, nižji duhovnik in mali plemič je videl v nji svojega gospodarskega tekmece, ki je bil obenem njegov verski in narodni nasprotnik. In vzdignil se je ves češki narod, da začne v svitu verske ideje grandioznejši socialni boj, ki mu ga ni para v srednjeveški zgodovini:

Čeh je ohranil in utrdil svojo narodnost, ker so mesta prešla v češke roke, ter zrahiljal tja za nemško reformacijo.

Na Nemškem je bil za reformacijo ugoden položaj, ker so jo poleg splošne nezadovoljnosti s cerkvenimi razmerami, ki se je s tiskom netila v najširših krogih, in poleg nemških državnih stanov, ki so s sekularizacijo cerkvenega imetja mnogili svojo moč, podpirale še posebne okološčine, kakor boji cesarja Karola V. s francoskim kraljem Francem I.

Končno ne smemo pozabiti, da je tudi tam prišlo do vojne, v kateri je cesar sicer zmagal, a bi bil končno kmalu ujet.

In — na Slovenskem?

Pri nas ni bilo onih kulturnih, političnih in socialnih prepogojev, ki so na Češkem in Nemškem ugodno vplivali na razvoj reformacije. Razpoloženja za reformacijo sicer na Slovenskem ni manjkalo, vsi stanovi so čutili potrebo po nekakih izpremembi. Tudi je zelo verjetno, da je preko Zagreba vplivalo husitstvo na slovenske dežele direktno in indirektno.

Toda iz Trubarjeve karakterizacije jezikovnih razmer na Slovenskem, po kateri je govorila gospoda nemško, latinsko in laško, a ljudstvo izključno le slovenščino, ki se je omikancem zdela tako barbarska in robata, da se ne da pisati niti tiskati, lahko izvajamo posledico, da je naletela reformacija pri nas takoj iz početka na veliko oviro, ker sta še le 1550. leta bili tiskani prvi dve slovenski knjigi.

Poleg kulturne zaostalosti preprostega človeka, ki je bil Slovenec, in poleg politične nesamostojnosti slovenskih dežel prihajajo močno v poštov razmere tedanje dobe, kakor smo jih označili že poprej.

Gospodarski boj malega kmeta, ki je predstavljal poleg malega rokodelca edini slovenski sloj, bi bil mogel imeti trajne narodne posledice, naslonjene na kulturno delo reformacije, ako bi bili imeli Slovenci razvitejše meščanstvo, ki bi bilo pojmovalo pomen kmetskih uporov. Tega ni bilo, naša mesta so bila preneznatna in preveč potujena.

Zato niso uspeli kmetski boji kljub ogromnim žrtvam, ki so bile darovane za socialno in s tem tudi narodno osamosvojitev Slovencev.

Dokaz, da bi bil možen podoben razvoj, kakor na Češkem, ako bi bile kulturne, politične in socialne razmere ugodnejše, nam je dejstvo, da se je Gubec pridružilo malo plemstvo v Zagorju na Hrvškem.

Na Nemškem s porazom kmetov še ni bilo poraženo nemščinstvo, pri nas je pa bilo premagano slovenstvo, ker nismo imeli svojega plemstva in meščanstva, dočim se je češki narod okrepil kljub temu, da se je glede verstva sklenil kompromis, ki je gladil pot — kakor je pokazala prihodnost — jezuitizmu in absolutizmu.

Z zmago reformacije bi se bilo slovensko ljudstvo okreplilo kulturno, socialno in politično, bi ga bili dvignili gospodarsko — oboje bi bilo na korist slovenskih narodnosti. Z zmago protireformacije in s porazom kmetskih uporov pa si je utrdil stališče med nami duhovski in povzetni tuje.

Propadli smo skoro za par stoletij.

Kaj to pomenja za mali narod, ki se je komaj zbudil v duševnemu življenju, ni treba obširnejše razlagati; vendar docela nas ni ubila protireformacija. Kljub sežiganju in kljub ukazu naprimer tolminskega nadškofa, naj si katoliški duhovniki prisvajajo protestantske knjige "pia fraude" (s pobožno zvijočo), so se vendar nekonek obra: ile do najnovjejših časov kot dragocene "reliquiae reliquiarum" (ostanki ostankov).

Pred reformacijo katoliška cerkev ni znala Slovenskem ničesar povedati, ker ni bila sama zmožna plodonosnega preporoda. Reformacija pa je prinesla odrešilno poznanje in svoji ideji našla tudi primerno obliko. Ker je imela in znala povedati nekaj novega, zato je govorila in pisala ljudstvu v njegovem jeziku.

Kakor se je v reformaciji očistila katoliška cerkev ploh, tako tudi posebej na Slovenskem.

Glavni naš protireformator, škof Hren, sin ljubljanskega protestantskega mestnega svetovanca in župana, je postal slovenski pisatelj in propovednik, naslanjajoč na protestantskega Bohoriča in Dalmatinca, na versko kulturno somišljenika in sotrudnika onega Trubarja in njegovih stanovskih tovarisev, ki jih je ljubljanski škof Peter Seebach leta 1562. smatral za "idiote".

Hrenu so sledili še drugi, toda literatura XVII. in XVIII. stoletja je kvalitativno in kvantitativno uboga. Mnogo imen sicer, a Dalmatina ni nobenega med njimi, pravi dr. Gregor Krek. Vzvetela je sicer pod italijanskim vplivom umetnost in vzkliklo je tudi znanstvo, toda

vsa višja kultura je bila brez stika s slovenskim ljudstvom: nemščina in laščina je gospodovala po gradovih, mestih in trgih, v zasebnem in javnem življenju.

Zavladal je strogi cerkveni in državni absolutizem na škodo slovenskih narodnosti, literaturi in kulturi.

Prosvetljeni racionalizem v drugi polovici XVIII. stoletja in romantika v prvi polovici XIX. stoletja sta poklicala Slovenec k novemu duševnemu življenju, nastal je slovenski narodni preporod.

Na verskem, znanstvenem, političnem in socijalnem polju nastaja — obrat.

Pojavi prirode in človeške družbe se preiskujejo in rešujejo neodvisno od cerkve, cela kultura se umika njenemu vplivu. Napredek prirodoslovnih ved in tehnike povzroča velikanski obrat v gospodarstvu: roditi se kapitalistična produkeja in veletrgovina.

Proti jezuitizmu XVII. stoletja nastopa janzenizem, ki znači v svoji prvotni obliki napredek. Janzenizem nasprotuje golim zumanjostim, zahtevajoč notranje prerojenje in ravno udejstvovanje vernosti. Posebno mu je prišreva vzgoja ljudstva.

V Avstriji nastopa janzenizem vzopredno z jožefinizmom. Najlepši plod te zveze je skrb za ljudsko izobrazbo in verska strpnost.

Na Slovenskem se kažejo sadovi janzenizma pod ohriljem jožefinske vlade za dobe ljubljanskega škofa Herbersteina (1772—1787.) Karakteristiko slovenskega janzenizma nam je podal Matija Čop v svoji zgodovini slovenskega slovstva. Za škofa Herbersteina in pozneje — poznejši janzenizem za dobe Čopa in Prešerna pomenja reakcijo nasproti prvotnemu — je bila skoraj večina kranjskega duhovništva prevzeta teh "očiščenih verskih in uravnih nazarov", ki so ugodno vplivali na versko in ravno izobrazbo ljudstva.

Čop sicer meni, da te struje prav za prav ne smemo imenovati janzenistične, ker slovenska duhovščina ni bila v nobenem boju z Rimom, kakor nizozemski janzenisti, zato slovenska duhovščina tudi ne sliši rada tega krivoverskega imena.

Toda na drugi strani pravi Čop, da velja za slovenske janzeniste isto, kar se pripoveduje o francoskih, in da imajo slovenski duhovniki zelo često spise francoskih t. zv. — janzenistov, posebno neko prepovedano knjigo.

Ni torej noben slučaj, da smo Slovenci 200 let po protestantskem sv. pismu dobili prvi prevod katoliškega sv. pisma novega zakona ravno v tem času (1784—1786) in da je bil Japelj takoj vnet za vzgojo mladinc.

Slovenski preporoditelji na pr. Vodnik in Kopitar, se jasno zavedajo zveze s slovensko reformacijo.

Slovenski preporod bi ne bil mogel niti po obsegu, niti po učinkih izvzeti takega odmeva, kakor ščnega je izvzeti, da ni bilo — slovenske reformacije.

Ako bi bila verska reformacija za nas samo epizoda in bi naš preporod v dobi Zoisa in Vodnika po vsebinu in podobi ne bil imel zvezne živjo, potem bi bilo treba dokazati, da 1. — slovenski preporod ni bil v nobeni idejni zvezi z dobo prosvetljenosti in da 2. — doba prosvetljenosti ni bila v nobeni zvezi z reformacijo.

Toda temu nasprotuje naslednji zgodovinski dejstvi:

1. — Slovenski preporod je bil v sijajni zvezi s prosvetljenostjo.

Rojake v ruskom, francoskem, angleškem in italijanskem ujetništvu prosim, da mi blagovolijo naznani, ako kdo ve za moje tri brate: JANEZA, JOŽEFA in FRANCA LUKEK, doma iz Unce pri Raketu na Notranjskem. Franc je ujetnik Rusov, toda kje, ne vem; Janez je bil ob začetku vojne v Galiciji; Jože je bil v Trstu; kje so vsi sedaj, ne vem. Prosim rojake ujetnike, aka kdo kaj ve teh treh, da naznani njih sestri, ali će sami čitajo ta oglas, naj se oglašijo na sledeči naslov: Miss Johanna Lukek, St. Barbara's Church, Presto, Pa., U. S. America. (16-18-1)

VABILO NA VESELICO,
katero priredi
povodom obletnice vstanovitve
državna
JADRANSKA VILA
st. 317 SNPJ, v Exportu, Pa.,
dne 19. januarja 1918
v Mr. Joe Klovaničevi dvorani.
Začetek ob 6.30 zvečer.
Tem potom vabimo vsa bližnja
država v okolici Exporta, da se
te naše veselice kar v največjem
številu vdele. Za dobro postrežbo
in izurjeno godbo bo skrbel
odbor. Na veselo svidenje!
Ben. Wihig, tajnik.
(16-17-1)

Rad bi izvedel za naslov svojega brata JOSIPA MESTEK, doma iz Trbovelj na Sp. Štajerskem. V Ameriki biva že celih 10 let. Zadnjič, ko sem ga iskal, poročal mi je rojak Josip Mlachnik, da je bil par dni v Black Diamond, Wash., kam je pa potem odšel, ne vem. Jaz njegov brat bi rad izvedel zanj, predno odidem v vojaško siužbo, da mu izročim svoje stvari. Prosim cevne rojake, če kdo ve, naj mi poroča, ali naj se pa sam oglasi na naslov: Rudolph Mestek, Box 4, Pierce, Tucker Co., W. Va. (16-18-1)

VABILO

PLESNO VESELICO,
katero priredita skupno
država SV. BARBARE štev. 71
in
država POMOČNIK št. 2 SDPZ.
v soboto 19. januarja
v dvorani države "Triglav"
na Možham, Pa.

Začetek je točno ob 7. uri zvečer.
Vstopina za moške je \$1.25;
ženske so vstopnine prostne.

Tem potom vabimo vse rojake
in rojakinje iz Johnstowna in o-
kolice, da nas blagovolijo posetiti
omenjeni dan. Za suta grla in
prazne želodec bo skrbel za to iz-
voljeni odbor.

Obenem pa naznamen vsem
članom, da se mora vsak udeležiti
te veselice; kdor izostane, plača
v državno blagajno \$1.00. Tako
je bilo sklenjeno pri seji.

John Zupan, tajnik.

2. — Ko je bil izpodbit cerkveni univerzalizem, kar je storila ravno reformacija v zvezi z renesanso, je bila še le
možno svobodna kritika, ki je pojave prirode in človeške
družbe reševala s stališča razuma in izkustva, da se je kul-
tura začela osamosvajati od cerkvenega vpliva: reforma-
cija je rodila prosvetljenost.

IZ TEGA SLEDI:

— Slovenski preporoditelji so na podlagi slovenske
reformacije izvajali gesla nove dobe, ki v svojem bistvu
niso nič drugega nego nadaljevanje reformacijskih idej,
prenesenih s posredovanjem janzenizma s cerkvenega po-
la na celo kulturo, ki stopa pod vodstvom prosvetljenosti
iz cerkvenih ojnic, delujejoč z uspehom pred vsem v jezikos-
lovstvu, zgodovini, pesništvu, gospodarstvu itd.

Kapitalistično meščanstvo je izrabilo politične in so-
cialne kritice na Francoskem, da je vrglo ob tla fevdal-
zem in absolutizem.

Francoska revolucija je omajala stebre stare družbe
po celi zapadni Evropi, rodila se je politična in socialna
svoboda tretjega stanu, a obenem se je v boju z Napoleonom
jel krepiti narodni čut nasproti tujstvu.

TO SE PRAVI:

— Vstajajoči kapitalizem je obračunal s fevdaliz-
mom, meščanstvo je zahtevalo narodno svobodo in edinstvo,
da razvije svojo gospodarsko moč. V politiki so na-
stajale na razvalinah fevdalne družbe — nove državne ob-
like, a v kulturi se je pojavljalo narodnostno gibanje.

Iz Nemčije se je širila narodna ideja, zlasti po Čehih
— slovansko vzajemnost Kollarja in Šafarika, tudi med
južnimi Slovani v obliku ilirizma Gajevega in Vrazovega.

Z gojenjem domačega jezika in zgodovine, domačega
slovstva in narodnega blaga se je vzbujala ljubezen do last
nega naroda: romantika je ustvarjala narodnost in dala
Slovencem pesnika Prešerna, a ilirizem je vzbudil organi-
zatorja Bleiweisa.

Jezikovne ideje, ki sta jih zastopala ta dva moža, so
prodrele med nami.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA"
NAJVĒČJI SLOVENSKI DNEVNÍK V ZDRUŽENIH DRŽAVAH

Slov. pevsko podporno društvo "ZVON"

SEDEŽ V CLEVELAND (NEWBURG), OHIO.

URADNIKI:

Predsednik: JOŽEF BLATNIK, 3682 E. 82. St., Cleveland, Ohio.
Podpredsednik: GUST STRAJNER, 993 E. 68. St., Cleveland, Ohio.
Tajnik: ANDREW ŽAGAR, 3704 E. 78. St., Cleveland, Ohio.
Podtajnik: ANTON GORENC, 7723 Orange Ave., Cleveland, Ohio.
Blagajnik: MIKE VRČEK, 3684 E. 78. St., Cleveland, Ohio.
Zapisnikarica: ROZI MAUER, 3522 E. 82. St., Cleveland, Ohio.

NADZORNI ODBOR:

MARY GLIHA, 3606 E. 78 St., Cleveland, Ohio.
MARTIN MARTINŠEK, 3539 E. 81. St., Cleveland, Ohio.
FRANK VRČEK, 3684 E. 78. St., Cleveland, Ohio.

BOLNISKI NADZORNIKI:

JOHN FONDA, 7825 Burke Ave., Cleveland, Ohio.
FRANCES ZABUKOVEC, 3684 E. 78. St., Cleveland, Ohio.

VRATAR:

LUDVIK GRUĐEN, 3684 E. 78. St., Cleveland, Ohio.

Beja se vrili prvo nedeljo v mesecu ob 9. uri dopoldne v Mike Plutevi ***
ran. 3611 E.

Slika

Milan Puigelj.

I.

Gabriču se je zdelelo, da ga je neko poklical. Odprl je oči, široko gledal in dvignil počasi pleščesto glavo. Na mizi je gorela luč. Njegova žena, ki spi s hčerkjo na postelji ob nasprotni steni, je sedela na stolu sred sobe v beli obleki in vlečki nase temnoprogastno ruto.

CENTRAL NEWS PHOTO SERVICE, NEW YORK.

GENERAL MAJOR J. F. MORRISON,
ravnatelj vojaškega vežbanja v Združenih državah.

— Ali si me ti klicala?

— Mika ima vročico.

Gabrič je premisil in rekel:

— Nič! To je molenost. Si ji pač kaj neštevane skuhala.

— Ti si kriv! Hodis z njo po vetru!

— Od kdaj pa jaz?

Gabrič se je dvignil, odgrnil se do sedel.

— Če misliš, da ji je iz želodeva slabov, bo kmalu dobro. Daj ji žito konjaka.

— Žena je vstala, se sklonila nad posteljo in pričela najljubnevnje govoriti:

— Mika, božek, ali bož pila malo konjaka?

— Mika je odgovorila takoj z glasom, ki je skrival jok:

— Ne maram!

— Dihala je naglo in globoko in toliko glasno, da se je čujo po mali sobi. Gabrič je gledal s svoje postelje proti njej, nekaj nervozno premisil in zasičil nemadoma drobnega komarja, ki je letel neviden mimo njegovih uses: mi-i-i... Zamahnil je za njim z roko in zaklel: Vrag te vzemi, zgaga proklet!

— Ti si buba, boli te želodek, a še izpiješ samo žličico konjaka, boš takoj zdrava.

— Ne maram, je odgovorila Mika.

— Ubogaj Mikes, vidliš to ti bo gotovo pomagalo.

— Zdaj je Mika zakričala in zajo-kala:

— Ne maram!

— Kriva je, je rekel Gabrič, vročanje vzgoja. Tisto neumno cerkljanje. Kar stori, vse je prav. — Zdaj pa imam! Tudi če ji hočeš enkrat nekaj pametnega, te ne poslušaš. Dopovej ji, za vraka, po svoji vzgoji!

— Žena je pogledala nanj in molila:

— Lue je gorela mirno na robu mize in sence so ležale po tleh in po stenah kakor pribite temne preproge. Gabrič je gledal nervozno predse, zamahnil naenkrat z glavo in rekel jasno glasno.

— Veš kaj, Mika, ubogaj lepo, in počri žlico konjaka. Oblijubim ti, da ti kupim gotovo tisti voz, ki se boš na njem lahko sama vozila po dvorišču. No, pi!

— Ne maram! Je jokanje odvrnila deklica.

— Mika, saj nisi žival, da bi ti ne mogel ničesar dopovedati. Še konjki bi pregoril, a tu imam, človek, počri po svoji podobi. Tu je tvoja vzgoja, mati. To je tisto bedasto cerkljanje! Pomagaš si!

— Božica, je pričela žena, poslušaj nas in vzemi malo konjaka!

— Zdaj se je Gabrič naenkrat silno razkačil, kri mu je bušila v glavo in sedel na postelji je pričel poskrati z dlanjo po skrajnici.

— To je pneumatno! Ti moras vseti, dete neumno! Ali boš pil takoj konjak, sramenut!

— Mika je pričela jokati in pristati:

— Nesi me v drugo sobo k očnu, tam bom pila.

— Nad bolnim otrokom tako kričiš, je očitala mati. Nimaš srca —

Nesla je deklico mimo v sosednjo sobo in se kmahu ši vrnula.

Gabrič je sedel še vedno na postelji in premisil: Nimam srca... seveda ne! Kdo to pravi!

Zeuska, ki ga ima vedno na jeziku. No, jaz ga imam globoko v prisih, kakor za goro.

Počasi je vstal in se približal postelji, kjer je ležala hčerka.

Potipal je Mikino čelo, ki je bilo nenevadno vroče. Potem je prijet roko in poslušal žilo. Zdelo se mu je, da bi je še enkrat hitreje ne-ga navadno.

— Kaj praviš? — je vprašala žena.

— Nič, je dejal v zadregi. Kaj pa naj rečem? Ali se naj vstopim in zadeklamiram?

— Mika je zelo bolna.

— Želo ali malo, kaj jaz vem. Nekaj bolna je vendar res.

Vzmemiril se je zelo zaradi svojih misli, po katerih se mu je zdelelo, da je deklica nevarno zhola. In naenkrat mu je bušilo v glavo da ne bo nikoli več veselo skakala in piezala po njegovih kolennih.

— Na mestih, koder ni bilo drevja,

Doma se je spominjala žena, da je kričal nad Miko, ko je oboba.

Gabrič se spominja zadnjih besed, ki jih je govoril z Miko. Bi-lo je predznanje popoldne njemega življenja. Ko ni bilo žene, je se del k njej na posteljo in ji pravil o tist m voz, ki ji ga bo kupil. Naše čustvo je tukaj, to je gospo-

takoj prvega. To je svetel bel voz, dar...

III.

Med tem se nista solnce in spo-daj med grmovjem in debli je več in več svetlorumenih odsekov. Prikazujejo se, trepečejo in se posocasi plazijo nekam globoče za debla in grape.

Gabrič se spominja zadnjih besed, ki jih je govoril z Miko. Bi-lo je predznanje popoldne njemega življenja. Ko ni bilo žene, je se del k njej na posteljo in ji pravil o tist m voz, ki ji ga bo kupil. Naše čustvo je tukaj, to je gospo-

takoj prvega. To je svetel bel voz, dar...

— Hotel sem ji dobro... zdra-vje, je rekel Gabrič.

Bilo je v nedeljo popoldne in hodil je sam okrog po mestnih na-sadih.

— Na mestih, koder ni bilo drevja,

je pripekalo vroče poletno solnce, na katerem je sedalo. Pred sedalom pa sta dva ročaja, ki se dasta premikati naprej in nazaj. Če bo Mika sedla na sedalo in premikala stista dva ročaja, se bo peljala naprej.

Miki je bilo slabo, bila je vso razpaljena, njeni lasje so bili potni in njeni dihanje kratko. Venar se je oziral vanj z velikimi mokrimi očmi in rekla tiho in hvalno:

— Jutri mi povej, atek! Gabrič vzdihne, dvigne palice in jo zopet postavi, pogleda nekam kvíšku in se v mislih vpraša: Kdaj bo tisto „jutri“?

Počasi vstane, gre naokrog, gre naprej in nazaj, in proti mraku, zavije po pršni cesti iz mesta. Moja žena, si misli, je tako slabia, nenadoma jaka slabia. V hrbtnem strelniku. Vtepali se je siloma in enakomerno v glavo: To mora tako priti, to so stvari, ki se ne dajo odvrniti. Nežo je postal v sobo in gledal med vrata, kjer se je kmalu pojavila. Na njeno neugodno vest se je zopet bičal v možgane: To so stvari, ki jih ne more nihče odvriti!

Okna so bila zagnjena, steli mizni in mrtvi, preproge solidne in pravilno položene, knjige se ležale vedno v istem redu tiskom, palice v kotu so stale kakor o-rože speče vojske kralja Matjaža in dnevi si prešli in tedni, ne da bi se javil najmanjši nerid in prekinil vsaj za nekaj časa to bladne pravilnost in tišino.

Za pečjo je stal konj, na katerem se je gugala svoje dni Mika. Svojo male splašeno glavo, je meler izza v nihih ga ni premaknil, nihče zagugal.

Gabrič je bilo na jeziku, da bi počlikal ženo in ji naroci, naj ga odstrani. Tako se je premisil in sklenil, da pokliče skrivaj deklo staro Nežo, in ji ukaze, da ga ne-se ona v podstrešje. Zdelo pa se mu je, da bi tudi Neža jokala, in zato je zavil konja v staro skunko in ga nesel tiho na postrežje.

Imel je izvrstnega prijatelja, ki je služboval že več let v istem kompozitorju kakor on. Od njega je pre-jel pismo, polno iskrenega sožalja. Tu je tisto ped življenja, ki nam je odmerjena. Majhno je tisto naše veselje in majhna naša bolečina.

Gabrič je začel na samotnem pot. Gleda podse v dolino in tam se lomijo žarki skozi rjavkasto listje neznanega drevesčka. In srednjih nastaja svetla barva, ki ga spominja Mikinih las. Kje so zdaj ti lasje? Gabrič pogleda okoli sebe, opazi nizko klop in sede na njo. Videti je, kakov da bi se bila njegova pleša še povečala. V obraz je bled, oči so vodenje in brki redki in ohlapni. Na obliko ne paži. Hlačam se pozna, da niso bile zagrane. Oprsnik je po trebuhu nabran v množico grub. Manjši sploh nima in vsled tega se zdi kakor bi bili rokavi prekratki. Be-roke z dolgimi prsti drži na palicu in glede v tisto svetlo pličo ki se riste zdaj spodaj pod potjo po debelih debelu divjega kostanja. In zopet mu pada v glavo vprašanje, kakor bi kdo zalučil kamen: Kje so Mikini laščki?

Vendar, si govor, se mi zdi, da je nekaj neprirodne v tem, če zapade smrti čilo, nerazvito bitje. Tu manjka velikega zakona. Kar je poklicano v življenje, naj se razvije, naj se razvete, kar je drugače brez namena pahnjeno v svet, kjer ni ranje prostora. V tem se da slutiti napaka nečesa velikega, nepojmljivega.

Gabrič se prebudi tisto, kar se mu zdi daleč kakor za goro. Zgane se mu srce in razteče se kakor vroč studene po prshih in glavi. Ozre se okrog, poklekne, polži se v klobuk v travo, skloni se nad grob, opre na roke in reče:

— Nisem prišel radi voza, da ti povem, kdaj ti ga kupim. Čemu ti boš premisil sem, Mika, tako... kot tvoj oči.

Gabrič utriplje s trepalnicami. Nenadoma mu kanejo iz oči solze in se obesijo na bilke, ki se globoko sklonijo.

— To ni res, kar sem govoril... če umrje, kdaj prej ali pozneje, na pri mer tvoj, Mika! To vse ni res, doma je Stare Luke na Gornejškem. — Karol Sezon ne pljuje-

Ozračje se malahko zamaje in med njegovim obrazom in rušo, iz katere eveto prve rože in poganjajo prve travne bilke, dahne hiladeč veter. To se zgodi tisto, kateri bi šli po prstih mimo neznanih duhov.

— Prej sam vrišč, smeh in samo skakanje, a zdaj ta neskončna tišina. Nenavno... strašno nena-ravno!

Slovenske vesti.

Milwaukee, Wis.

John Kračnik, dobro znani rojak v tukajšnji naseljini, je odpotoval v Francijo. Prideljen je k ambulančnemu oddelku kot šef v mehanik.

Frank Tunarček, star 40 let, je zadobil močne poškodbe na glavi in nogi, ko se je strela cirularna žaga pri Modern Steel Casting Co., kjer je bil zaposlen. Prepeljan je bil v bolnišnico. Njegovo stanje je opasno.

Sheboygan, Wis.

Frank Sajovic je bil obsojen v municipalnem sodišču na deset dni zapora radi nedostojnega vedenja.

Peter Jurčun je bil obsojen na \$5 in stroške, ker je obhalil Novo leto s strelijanjem. Sodnik mu je ponudil, da mu kazneni prizame, ako izda svoje pomagače, če-sar pa ni hotel storiti.

Policija išče Hrvata Štefana Antoliča, ki je napadel na domu Mihaela Rutas ter mu odvzel \$60. Antolič je ušel v Milwaukee, od tamkaj pa v Youngstown, Ohio.

Antolič je star okoli 25 let in je mesecev pred dvema letoma.

Hibbing, Minn.

Indijanski agenti so zaplenili motorno kolo Petra Dragoviča, ker je z njim peljal pivo in žgajo v indijansko ozemlje. Prijet je bil na potu med Buhlom in Chisholmom. Prepeljan je bil v ječe v mesto Virginia.

Chisholm, Minn.

Vojna je zvišala hranilne vloge v bankah na Chisholmu. Načrak Fr. Gouze, blagajnik Miners State Banke, je izjavil, da je bilo zmanjša dva dneva v starem letu vloženega čez \$7000 na hranilne vloge.

Zdravstvena odredba je bila pred leti prepovedala držati svine v mestu, toda je bila zadnjega decembra ublažena, da se olajša živiljenje, in to priložnost so uporabili meščani ter se pričeli pečati s svinjerojo, kar je zelo pomenujalo število svin.

Eveleth, Minn.

Tukajšnji gostilničarji se že pripravljajo za „sušo“ mesec marec. V poslopu, kjer je sedaj Katarina Pekec, blagajnik Miners State Banke, je izjavil, da je bilo zmanjša dva dneva v starem letu vloženega čez \$7000 na hranilne vloge.

Zdravstvena odredba je bila pred leti prepovedala držati svine v mestu, toda je bila zadnjega decembra ublažena, da se olajša živiljenje, in to priložnost so uporabili meščani ter se pričeli pečati s svinjerojo, kar je zelo pomenujalo število svin.

Aurora, Minn.

Aretirani so bili štiri nedržavljani ter kaznovani vsak na \$25 in stroške, ker se imeli strelno oružje. Bili so: Peter Dunkarček, Peter Sabo, L. Masonič, P. Smaljic in S. Rosendorčik. Tudi John Mikalje, nedržavljani, je bil kaznovan na \$25 in stroške, ker so načinili puško v njegovih posesti.

Virginia, Minn.

John Matanič je bil spoznan krivim, da je rabil nedostojne izraze napram Matildi Karukasi, in obsojen na \$17.50, katere je tudi plačal.

Drado Stipit, ter brata B. in E. Barac so bili aretrirani, ker so imeli pri sebi razne opozne pijače v indijanskem teritoriju. Prepeljani so bili v Duluth v ječe.

Cleveland, Ohio.

Ubit je bil rojak Michael Ljubšič. Policija je našla njegovo truplo na novovletni dan. Ljubšič je imel vso lobanje razbito s težko želastno palico ali cevjo. Zločin je bil oblaganju vzel Rigo 15. septembra 1912. Gustav Adolf je po dolgem oblaganju vzel Rigo 15. septembra 1912. Ostala je švedska, dokler jo ni švedom iztrgal po osmesečnem oblaganju 4. (15.) julija 1912. ruski general Seremetjev.

<div data-bbox="

Margarita Gautier

Spisal Aleksander Dumas (Sin).

Prijatelj, vi mi niste storili prijatelju? Gaston R. se imenuje prav nicesar, s jaz sem bolna ter menda, ne? — Da, sem odgovoril, ne da bi potreboval počitka in zato boste tako prijazni in pojedite. Sicer pa se mogel ubraniti lahkemu namenom, ko sem se spomnil, kaj mi je bil zaupal Gaston. In ta ženska minus pozneje že tu. Kaj hočeš je vedela komaj, kako se piše... — To je dečko! In kaj dela?

Petindvajset tisoč frankov letne rente ima.

— A! Res! Toda, da se vrneva k vam; Margerita me je vprašala, kdo ste, kaj ste, kako so bile dosej vaše ljubice, sploh vse, kar se lahko vprašuje o ljudeh vaših let.

In jaz sem ji povedala vse, kar sem vedela, ter dostavila, da ste izvrsten fant.

— Hvala lepa! Pa povejte mi, s čim je vas poverila včeraj? Kaj temelji, da bi opravili zadnjikrat: jaz vas nočem! Torej — stvar je končana! Z Bogom! Eve, Nanina je to, — posveti gospodru! Lahko no!

Io ne da bi izgubila le še eno besedo, ne da bi se brigala najmanje, kaj jelinj ubogi dečko, se je vrnila v svojo sobo ter zapolnila jezno vrata za seboj. Tako je se je prikazala Nanina na pragu.

— Čuješ, ji je rekla Margerita, ti porečes vedno temu tepeu, da mi ali pa da ga nočem sprejeti.

Zdaj sem pa res že sita podžati ljudi, ki prihajajo vedno po isto k meni, ki me plačajo in misijo potem, da so odpovedali vse svoje dolžnosti proti meni. O, še bi vedele one, ki se lotijo tega našega sramotnega posla, kaj jih čaka, bi šle rajši za dekle. Toda ne! — oblike, košje, diamanti, ves ta ničev sijaj, — to nas vjame in omami. Vsaka pač veruje, kar siš, — zakaj prostitucija ima tudi svojo vero, — in polagoma, polagoma umira sreča, telo, lepotu. Kakor divje živali nas zapirajo in opazujejo, kot izvršič slovenskega nas zaničujejo, neprestano so okrog nas ljudje, ki nam več jenljivo nego nam dajo, in nekega lepega due poginek kakor pes, ko si izgubila druge in sebe.

— Ah, pomirate se, gospodična, nocoj ste tako nervozni.

— Ta oblika me tiseč! je vskliknila Margerita ter kar raztrgal spon svojega korzeta. — Daj mi hajto! No, in Prudence?

— Je ni še domov; a ko pride, je pošljeno sem.

To je tudi ena tak! je nadaljevala Margerita medtem, ko se je občutila belo nočno haljo, — vedno je tu, če ona mene kaj rabi, če rabim pa jaz njo, mi ne more storiti nobene usluge. Ona dobro ve, da jo težko čaka nocoj, da jo potrebujem, da sem nemirna... ne, potepa se okrog in se me spomni ne.

— Morda se je kje zadržala. — Pripravi punč!

— Ah, že zopet si sami sebi škodujete, ju vzdihnila Nanina.

Tolito bolje! Prinesi mi tudi sadja, kaj sladkega, ali kako kaločko perutnico, ali sploh kaj, samo naglo, ker sem lačna.

Ali je treba, da vam povem, kaj mi je bilo pri tej sceni? Kaj ne?

Saj boste veseljali z menoj? mi je rekla. A zdaj potipite malo in vzemite kako knjigijo, jaz moram za hipo v svojo toaletno sobo.

Prizgala je svečno, odprla duri pri vnožju svoje postelje ter izginila.

A nisem čital. Premisljeval sem, kako jih torek življenje tega ne-srečnega dekleta, in k ljubezni se je pridružilo v meni se globoko usmiljenje do nje.

Sprehajal sem se z dolgimi korki, globoko vtopljen v svoje misli, gor in dol po sobi, ko se je prikazala Prudence.

Glej ga! Vi tukaj! je vskliknila. In Margerita?

V svoji sobi je.

— Prav! Počakajmo jo tu. Ali veste, da ste se ji zelo prikupili?

— Ne.

— Ali vam tega ni povedala? Vsem malo?

— Niti najmanj ne.

— In kako, da ste tu?

— Prišel sem jo poseti.

— Opolčni!

— Zakaj ne?

— Porednež!

Margerita me je sprejela ce lo neprizazno.

Vas sprejme že še bolje.

— Mislite?

— Prinašam jih veselo novico.

— Leborno, — kakor malšček!

Ali je govorila z vami o meni?

Sinoči, ali pravzaprav davi ko ste odšli s svojim prijateljem.

Da, saj res, kako se godi vašemu

XII.
Ob petih zjutraj, ko se je začela vlivati prva svitloba skozi zaveso, mi je rekla Margerita:
— Oprosti, da te podim, a mo ra biti! Vojvoda prihaja vsako jutro. Ko pride, mu poročajo, da spin, in morda počaka, da se zbu dim.

Vzel sem v svoje roke njenovo, ki so se okrog nje zlivali razpletene lasje po lebem vzglavju, in jih dal zadnji poljub.

— In kdaj te vidim zopet?

— Čuj, je rekla, vzemti omi pozlacen ključek na peči, odprti vrata pri izhodu, prinesi mi ključek zoper sen in pojdi. Tekom dneva dobis od mene pismo in moje ukaze, kajti, kakor več, moraš slepo ubogat.

— Petindvajset tisoč frankov letne rente ima.

— A! Res! Toda, da se vrneva k vam; Margerita me je vprašala, kdo ste, kaj ste, kako so bile dosej vaše ljubice, sploh vse, kar se lahko vprašuje o ljudeh vaših let.

In jaz sem ji povedala vse, kar sem vedela, ter dostavila, da ste izvrsten fant.

— Hvala lepa! Pa povejte mi, s čim je vas poverila včeraj? Kaj temelji, da bi opravili zadnjikrat: jaz vas nočem!

Nicesar. To je govorila le tako, da bi odpovila grofa. Toda danes mi je naročila nekaj in se da jih primašči odgovor.

V tem času se je prikazala Margerita na vratih, z dražestno nočno čepico na glavi, vso pošito z rumenimi čuškami, in v beli halji. Bila je res divnokrasna.

Bose noge so tičale v satimatični copatih.

— O! je vskliknila, ko je zapazila Prudence. Ali ste videli myovo!

— Ali sem ga!

— In kaj je rekel?

— Dal mi je.

— Koliko?

— Šest tisoč.

— Ali jih imate tu?

— Da.

— Ali je bil videti nevoljen?

— Ne.

— Revez!

Tega "revezja" je vskliknila z nepopisnim izrazom v svojem glasu. Vzela je šest bankovec po tisoč frankov.

— Zadnji čas je bil! je zamršala. Prudence, ali rabite kaj?

— Saj veste, ljubo dete, da imamo v dveh dneh petnajstega. Ce mi morete posoditi tri ali stiri sto frankov, mi storite veliko uslugo.

— Postjite jutri ponje. Nocoj je prepozno, da bi poslala menjam,

— Ne pozabite!

— Ne bojte se! Ali večerjate z nama?

— Ne, Karol me čaka doma.

— Torej ste še vedno zatelebanii vanj?

— Nora, draga moja! — Torej do jutri! Z Bogom, Armand!

In gospa Duvernoy je zopet odšla.

Margerita je odpila svojo mizo ter vrgla bankove vanjo.

— Saj dovolite, da ležem? se je nasmejnila in se obrnila k svoji postelji.

— Ne samo, da vam dovolim, prosim vas celo.

Vrgla je pogrinjalo k vnožju in lega.

— In zdaj pojrite sem k meni in sedite, da se kaj pomeniva.

Prudence je bila ugana: njeni vesti so Margerito res razveseli.

— Kaj ne, da mi oprostite, ker sem bila prej tak! je rekla ter vzel mojo roko v svojo.

— O, jaz bi vam oprostil še vse kaj drugega!

— In vi me ljubite?

— Moj Bog!

— Kljub mojemu slabemu znamenju!

— Kljub vsemu, vsemu!

— Priselite mi!

— Prisegam! tem rekel votlo.

Nanina je prinesla krožnike, mrzlo perutnino, steklenico bordeaux vina, jagode in dvoje prtove.

— Vsekakor! sem odgovoril, še ves zmeden vsled zadnjih Margeritinih besed in svoje planeteče oči vprte v njo.

— Tudi prav! je rekla. Deni vse to na ono mizico in pristavi jo sem; stregla si bova že sama. Že tretjo noč, da ne spis, revica; saj moraš biti do smrti trudna. Pojd spat, jaz ne rabim nicesar več.

— Naj zatvorim vrata z zapatom?

— Tudi prav! je rekla. Deni vse to na ono mizico in pristavi jo sem;

— Mislite?

— Prinašam jih veselo novico.

— Leborno, — kakor malšček!

— Naj zatvorim vrata z zapatom?

— Mislim, da! In pred vsem

jutri predpoldnem naj se nikdo ne prikaže! Razumeš?

W. H. Moran, ravnatelj tajne službe Zdr. držav.

transferirala vse predložene zahteve za povražanje mezde vlad, ravnotako pridejo tudi nove zahteve, ki bodo formulirane, pred železniškim ravnateljem.

Nobena organizacija železniških uslužencev ne namerava proglašati stavke. Svoje zahteve predloži železniškemu ravnatelju. Voditelji organiziranih železničarjev

voznicami, ampak ker mezde ne za- dostujejo za kritje potreb

Wilsonova poslanica v Nemčiji

True translation filed with the post master at New York, N. Y. on Jan. 16, 1918, as required by the Act of October 6, 1917.

Washington, D. C., 14. januarja.

Kakor se poroča državnemu de-

željni državu.

Rojki načrti se na "Glas Naroda", največji slovenski dnevnik v Zem- ženih državah.

Wilsonova poslanica, ki pojasa svoje vojnne cilje Združenih držav.

Družinski departmena bo sedaj skoraj gotovo opustil namero, da razširi poslanico po Nemčiji. Pričakovati so, da bo poslanica, ako tudi bi bila objavljena, tako ponarejena, da bi izgubila svojo vrednost.

Rojki načrti se na "Glas Naroda", največji slovenski dnevnik v Zem- ženih državah.

Zanesljiva zdravila za družino.

Kaščlj in prehlad

so na dnevnem redu. Da se jih odstrani in da se prepreči komplikacije, vzemite Severov balzam za pljuča. To je dobro zdravilo proti kašči in hripe.

Žene in deklice

so pogost podvržene raznim bolezni, posebno, kar se tiče spola. Ravno pa te slučaje se Severov Regulator posebno priporoča kot najboljše in najuspešnejše zdravilo. Cena 30 in 60 centov.

Mazilo

ki je poznano zaradi svojega hitrega zdravljenja ran, prask, opoklin in ureza. Severovo zdravilno mazilo je dobro poznano priporočljivo zaradi zdravilnih sposobnosti. Cena 75c. in \$1.25.

Za izmivanje ust,

granjite in umivanje zobnih duplin, za odstranjanje hripevosti in bolnega grla ter za nosni katar priporočamo Severov Antisepsol. To je izvrstno zdravilo za zobe in higijene namene. Cena 35c.

Kronično zaprte

novanadi povzročajo omotico, zlatenco, bolezni na žolči in jetri, kar

SLOVENSKO

svete Barbare

ZA ZEDINJENE DRŽAVE SEVERNE AMERIKE.

Sedež: FOREST CITY, PA.

Incorporirano dne 21. januarja 1902 v državi Pennsylvania.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: F. S. TAUCHAR, 674 Alhambra Ave., Rock Springs, Wyo.
 Podpredsednik: JAKOB DOLENČ, box 181, Broughton, Pa.
 Tajnik: FRANK PAVLOVIČ, box 647 Forest City, Pa.
 Pomočni tajnik: Avgust GOSTIŠA, box 310 Forest City, Pa.
 Blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 5807 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
 Pomočni blagajnik in zupnik: ANT. HOČEVAR, RFD, No. 2, box 27, Bridgeport, Ohio.

NADZORNJI ODBOR:

Predsednik nadz. odbora: JOSIP PETEREL, box 95, Wilcock, Pa.
 1. nadzornik: JERNEJ HAFNER, box 65, Burdine, Pa.
 2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 E. 137th St., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBREŽAN, box 72, E. Mineral, Kans.
 1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. F. D. No. 3, box 146, Fort Smith, Ark.
 2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1316 So. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Uradno glasilo: "GLAS NARODA", 82 Cortlandt St., New York, N. Y.
 Cenjenja društva: ostroma njih uradniki so napravili pošiljati vse do pise direktno na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pa posluje edino potom poslani, ekspreznih ali bančnih denarnih nakaznic, nikar pa ne potom privatnih čekov, na naslov: Frank Pavlovič, Farmers & Miners National Bank, Forest City, Pa.

V smislu, da opozijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kakor pomunjkljivosti, naj ne nenudimo naznanje uradu glav. tajnika, da se zame ne nujno popraviti.

UMOR V RUE MORGUE

E. A. Poe. — Priredil J. T.

(Nadaljevanje).

V sobo je stopil velik, močan možki, star kakih petinštirideset let.

Na obrazu in na obnašanju se mu je poznalo, da je mornar. — Njegov zagorel obraz je na polovico pokrivala brada in gasti brki.

V rokah je imel debelo palico, drugega orožja pa ni bilo opažiti pri njem.

Nekako okorno se je priklonil ter vošil dober večer. — Na nalogu se mu je poznalo, da je rojen Parizan.

Sedite, dragi prijatelj — je rekel Dupin.

Možak naju je nekako nezanpljivo pogledal, potem je pa se del.

Najgorje ste prišli zaradi orang-utanga? — je nadaljeval moj prijatelj.

— Ja, — je prikimal možak.

— Vrjenite mi, da vam zavidam, ker imate tako krasno žival.

Gotovo je tudi zelo dragocen! — Koliko mislite, da je star?

Mornar se je globoko oddahnil, kot se oddahne človek, katemu se odvali velika skrb od sreca.

— Tega ne morem povedati. — Rekel bi pa, da je star štiri ali pet let. — Ali ga imate tukaj?

— Ne, ne, tukaj ga ne moreva imati. — On se nahaja v nekem hlevu v Rue Dubourg, ki ni daleč od tukaj. — Tam ga lahko dobite jutri zjutraj. — Gotovo ga hoste natančno opisali, kakšen je.

— Seveda. — To prav lahko storim, gospod.

— Jaz se bom zelo težko lošil od te krasne opice — je odvrnil Dupin.

— Saj ne zahtevam, gospod, da bi se zastonj trudili — je rekел možak. — Jaz vam prav rad plačam ves trud in vse stroške. — To se pravi seveda, vse, kar je prav.

— Dobro — je rekel moj prijatelj. — To je pravilno in poceni. Čakajte, kakšno plačilo bi zahteval? — Da, da, to naj bo moje plačilo. — Dati mi morate natušno poročilo glede umora v Rue Morgue.

— Te zadnje besede je izpregovoril Dupin s tihim komaj slišnim glasom in zelo mirno.

Ravno tako mino je tudi stopil k vratom, zaklenil jih je ter spravljal ključ v žep.

Mornarjev obraz je postal temnordeč.

Meni se je zdelo, kot da mu je nekaj obtičalo v grlu in da ga hoče zadušiti.

Nanekrat je planil kvišku ter zgrabil svojo težko palico. Toda te je trajalo samo dva ali tri trenuteka.

Zatem je zopet omahnil v naslonjajoč, tresel se je po vsem telesu ter je bil smrtno bled.

Niti besedice ni znil. — In ko sem ga tako gledal, se mi je zanimali v sreči.

— Dragi prijatelj — mu je rekel Dupin prijazno — zakaj se vendar razburjate? — To je čisto brez potrebe. — Nikar ne mislite, da zameravava kaj slabega z vami. — Častno besedo vam dan, da se vam ne bo zgodilo ničesar žalega. — Jaz prav dobro vem, da niste vi zakrivili tega strašnega umora in da niste bili soudleženi pri njem. — Kljub temu vas pa opozarjam, nikar ne tajite, da ste tudi vi zapleteni v celo zadevo. Nikar ne zanikujte ničesar, kajti jaz prav dobro vem, da niste ničesar zakrivili.

Možak je prišel zopet nekoliko k sebi.

— Pri živem Bogu vam prisegam — je rekel, da vam bom vse povedal, kar vemo o tem slučaju. — Prepricam sem pa, da mi ne boeste vrjeli niti polovice. Ne, to bi bilo neumno, če bi mislili kaj takega. — Nedolzen sem pa, popolnoma nedolžen. — Takoj naj se po greznu v zemljo, če nisem nedolžen.

In zatem je začel pripovedovati. — Pripovedoval je v naslednjem smislu:

On se je nahajal pred kratkim v indijskem arhipelu. Ko je bil na Borneu, se je odpravil s svojim prijateljem v notranjost otoka. Nekega večera se jima je posrečilo vjeti mladega orang-utanga. Ker je njegov prijatelj medpotom umrl, je živel pripadla njemu.

Z živaljo je imel na peti veliko sitnosti, v Parizu ga je pa vseeno spravil v svoje stanovanje, kjer ga je imel skrbno zaklenjenega, da bi ne vzbudil preveč radovnosti pri svojih sosedih. — Sklenil je, da orang-utanga prejkomogoče proda. Tisto noč pa, ozirimo očesna, kjer se je izvrnil umor, je prišel mornar precej pozno domov. — Dospevši v stanovanje je videl, da je orang-utang vlosni vratu iz sosednje sobe v njegovo spalnico. Opica je sedela pred ogledalom, v roki je imela britve in se poskušala briti. Ker je videl mornarja vsak drugi dan, ko se je briil, je tudi sama hotela to

poskušati. Mornar se je grozno prestrelil, videč, da ima opica v rokah tako nevarno orožje.

Ko ga je opica zagledala, je simila mimo njega na hodnik, s hodnika je pa skočila skozi neko odprto okno na cesto.

Mornar je bil tako obupan, da ni vedel, kaj bi storil.

Videč, da mu ničesar drugega ne kaže, se je odpravil za opico.

Na vogalu ga je čakala (sreča, da je bilo že krog treh zjutraj in da ni bilo na ulici nobenega človeka) toda, ko je prišel v njeno bližino, je zopet pobegnila.

Tako sta dospela v ozadje velike stirimadstropne hiše v ulici Morgue.

Hiša je bila temna, samo okno v četrtem nadstropju je bilo razsvetljeno. Opica se je zagnala v okno, planila je na dvorišče ter zase plazit ipo plinovi cevi.

Dospevši v enako višino z oknom, se je oprijela oknice ter se zavrhla do okna.

Mornar je bil v silni zadregi. Vedel je, da bo na ta način lahko opico vjel, bal se je pa, da bi ne napravila kakve neumnosti, ker je imela pri sebi britve.

Litol se je težavnega dela — plazanja po plinovi cevi. — Ko je pripelzel do oknice, se je ravnotak zavrhla s pomočjo oknice na okno, kot je storila malo prej opica.

Pogled je bil v sobo, in mudil se mu je strašen pogled.

Starca in njena hči sta bili v nočni obleki in nekaj pospravljalji v zeleni skrinjici. Najbržje sta bili s hrbotom obrnjeni proti oknu v trenutku, ko je prišla opica v sobo.

Ko je mornar pogledal v sobo, je ležala hči nezavestna na tleh, dočim je držala opica starko za lase ter jo skušala obrniti. — Starca je začela kričati, kar je pa opico seveda silno razdražilo. — Opica je z vso silo potegnila z britvijo po ujemanu vratu ter ji je skoraj odrežala glavo od telesa.

Pogled na kri je žival še bolj razdražil. Opica je planila k dekletu ter zapičila svoje prste v njen vrat.

Tedaj se je pa oziral nehote na okno ter opazila tam smrtno bled obraz svojega gospodarja. V zavesti, da je zasluzila za svoje počenjanje pošteno kazen, je hotela skriniti svojo žrtev. Začela je begati po sobi, prevrgla je vse pohištvo in slednji zatlačila svojo žrtev v dimnik. — Pri tem je godnjala, mornar je pa proklimirjal in jo skušal priklicati k sebi.

Ko je zatlačila truplo hčere v dimnik, je prijela starko ter jo vrgla na dvorišče.

Mornar bi se bil kmalu onesvestil. Kljub temu je pa imel še vedno toliko moči, da se je spustil po plinovi cevi na dvorišče in zbežal domov.

Opica se je tudi po tej poti vrnila, in okno, ki je bilo opremljeno s peresom, se je samo od sebe zaprlo za njo.

Zdaj ni treba veliko več pripravniti. — Opico je bil par dni pozneje vjel mornar sam in jo je prodal za preečljivo svoto pariškega mu zoologenega vrta.

Ko je ponovil pred policijskim prefektom celo zadevo in ko je Dupin pristjal svoj komentar, je bil seveda oproščen.

Umevno je, da je bil oproščen in izpuščen iz zapora tudi pisarniški uradnik, ki je bil primes starci denar iz banke.

KONEC.

Veliki vojni atlas

vojskujočih se evropskih držav in pa konjiskih posestev vseh velesil.

Obseg 11 raznih zemljevidov.

CENA SAMO 25 CENTOV.

STENSKO MAPO CELE EVROPE \$3.00.

VELIKO STENSKO MAPO, NA ENI STRANI ZEDINJENE DRŽAVE IN NA DRUGI PA CELI SVET, CENA \$3.00.

ZEMLJEVID PRIMORSKE, KRAJSKE IN DALMACIE Z MEJO AVSTRO-OGRSKE Z ITALIJOM. — CENA JE 25 CENTOV.

Naročila in denar pošljite na:

Slovenic Publishing Company

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Kontakt: 32 Cortland